

Reuerendi Patris P. Hieremiæ Drexelii e Societate Iesu Opera omnia

Duobus nunc Voluminibus comprehensa, & libellis ante hac non editis
aucta ; Illvstrata, Indicibvs Moralibus, Locorum S. Scripturæ, Capitalium
Mysteriorum fidei, Rerum, & Concionum quouis anni tempore habendarum
; Congestis Et Compositis Methodo prorsus, alijs Auctoribus inusitata ; Sed
Theologis ...

Indicibvs Illvstratvs Et Avctvs Concionatoriis

Drexel, Jeremias

Antverpiæ, 1643

Cap. VI. Ioannes Alexandrinus Pontifex, nobilissimum in dandis
eleemosynis exemplar: Pauperum pater.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-77031](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-77031)

enim declinasti ad seruum vestrum. Mox Abraham id obsequium non aliis imperans, sed ipsemet ad armentum excurrens, quod optimum & ceterum videbatur, arripuit, & coquendum tulit; in promptu lac & butyrum fuit. Hanc promulsi alii & alii missi secuti sunt: mensa Abraham ipse ministravit. Heu quam longè aliud carmen nos canimus; notæ sunt voces nostræ: *Quis diabolos mendicos iterum auerit? ut omne pessimo aduenerit: quis omnibus satisfaciat? quis videntes impleat?*

O sibilantes colubri, non ita canebat Abraham; beneficia contulit gratuita, preces præuenit. Deus ipse non tantum gemitus, obsecrationes, lacrymas, sed etiam desideria longè præcurrentia, benignissimo assensu excipit. *Desiderium pauperum exaudivit Dominus, canit Plaltes, præparationem cordis eorum audivit auris tua.* Dum orare moluntur & parant, jam exauditi sunt: ipsa Deo indigentia pro voto est. Imitemur, & precantium verecundiam antecocupemus.

Non tulit gratis, qui cum rogasset, accepit; Sed beneficium dedit, qui roganti dedit.

Ergo egenorum inopiam spectemus, non promerita; hominibus deus, non moribus; vicariam dispensatoris operam Deo navemus.

§. IV.

Decimus quintus Christianæ largitionis modus est: *Da mente seu intentione optimâ, alioquin & panem, & pecuniam, & promeritum perdis.* Eleemosynas sine omni pompâ largiendas jam supra demonstratum est. Hic sacrè illud opportunissimè instillet: *Amia nefieri.* Imò & læva manus tu, nesciat, quid agat dextera tua. Cave videri velis: satis est, si videat Deus. Tu ipse nescias, si fieri possit, quantum elargiaris, modo Deus sciat: *Igo Dominus, inquit, scrutans cor, & probans renes, qui do unicuique juxta viam suam, & juxta fructum adinventionum suarum.* Non tam donum quam donantis animum attendit Deus. Intentio prava minusve recta vel aureos montes in eleemosynas particulatim sectos corrumpit. Quocirca stipe daturus hoc unicum saltem animo versa: *Domine I E S V, hoc propter te dabo. Sed expedit reverè pluribus & non nihil distinctis affectibus mentem in Deum erigere, hoc ritu:*

Memoria beneficiorum.

1. O mi Deus, hoc pauperi tanquam tibi deo, propter innumera mihi à te præstita beneficia.

Bonum obtinendum.

2. Domine I E S V, ut patientiæ virtutem adipiscar, hac stipe pauperes juvabo.

Malum avertendum.

3. O fons pietatis, ut ego hanc tentationem vincam, afflictionem illam superem, ex iis, quæ mihi didisti, hoc ego pauperibus impendam.

Imitatio Patris.

O pelagus bonorum, qui voluisti nos esse misericordes, sicut cælestis Pater misericors est, nunc ego misericordiam tam re quam animo egenis adhibebo.

Observatio legis.

5. I E S V præceptor, qui iussisti nos eleemosynis egenitatem alienam sublevare, tuis ego iussibus jam satisfacere conabor.

Spes præmii.

6. O beatorum speculum, qui thesauros in cælo non minuendos, qui beatam & immortalem vitam misericordibus promissisti, ut tuis me promissis dignum efficiam, hanc pauperibus gratiam præstabo.

Amor Dei.

7. O mi amantissime Deus, etsi ego nec majores opes, nec atctiorem gratiam, nec copiosius præmium sperarem, nihilominus, quia te amo, has eleemosynas amore tui præbebo.

Omnes hi fines, seu intentiones bonæ, omnès sancte sunt, ultima tamen omnium optima & sanctissima est. Nec ullum potest esse dubium, quin is, qui nihil quærit præmii, sed solo Dei amore ad rectè agendum impellitur, præmii præ omnibus sit habiturus amplissimum. Nemo gratis Deo servit, nemo. A nemine autem gratis Deo præstatur obsequium, quàm ab eo, qui intentione rectissima se totum suâque omnia, quæcum quidem potest, divinis honoribus impendit. Magis donantis animum, quàm donum Deus respicit. Intentionem præcipuè divinus oculus arbitrat. Ideo non solum attende, quid eleemosynarum tribuas, quàm quid, in iis tribuendis intendas. Lucrum & fenus largitionis tuæ à tuâ intentione pendet. *Nec enim satis est, inquit Ambrosius, benefacere, nisi id ex bono fonte, id est, ex bonâ voluptate oriatur.* Quod confirmans Augustinus: *Dare eleemosynas, inquit, & ecce omnia munda sunt vobis. Vnde autem procedit eleemosyna? De corde. Si enim manum porrigas, nec in corde miseraris, nihil fecisti. Si autem in corde miseraris, etiâsi non habeas quod porrigas manu, acceptat Deus eleemosynam.* Intentio gratas aut ingratas reddit eleemosynas. *Da igitur intentione quam potes optimâ.*

CAPVT VI.

Ioannes Alexandrinus Pontifex nobilissimus in dandis Eleemosynis exemplar; pauperum pater.

MELLIUVI Bernardi scriptum est: *Castitas in juvenute, parcitas in ubertate, largitas in paupertate, martyrium est sine sanguine.* Istorum trium mixtura in homine uno rara est. Verùm si deserta terrâ pervolemus ad cælum, plurimos in illâ beatorum domo reperiemus, qui olim elegantissimam hanc mixturam in se ipsis spectandam orbi proposuerunt. Ex illis unicum huc sisto, Ioannem Alexandrinum Patriarcham, qui juvenis castissimus, qui sibi sed soli parcissimus, qui in pauperes subinde etiam in paupertate largissimus.

Hic vir, hic est, sibi quem desponsum sapius audit Misericordia, vir omni modo misericordissimus. Res gestas ipsius scripsit Leontius Neapoleos Cyprorum Episcopus. Nos ea hic excerpemus, quæ potissimum ad eleemosynas spectant. Ut autem id ordine faciamus, ad duodecim gemmas dicenda referemus.

Ioannes Apocalypiticus cælestem patriam stylo complexo: *Fundamenta, inquit, muri civitatis omni lapide pretioso ornata. Fundamentum primum, jaspis; secundum, saphirus; tertium, calcedonius; quartum, smaragdus; quintum, sardonius; sextum, sardius; septimum, chrysolitus; octavum, beryllus; nonum, topazius; decimum, chrysoprasus; undecimum, hyacinthus; duodecimum, amethystus.* De misericordiâ pariter licebit dicere: *Fundamenta misericordiæ, ta eleemosynarum duodecim lapides pretiosi. Ad singulos unum aliquid synaxarum rebus gestis Ioannis Alexandrini explicabimus.*

§. I.

Primus lapis pretiosus, seu, gemma prima Iaspis, quo Liberalitas incredibilis Alexandrini hujus Præcedit

p. 17.

12.

Hier. c. 17. v. 10.

Affectus quibus mentem in Deum erigere debet hoc ritu: stipe daturus.

Aut aliam NB quam unquam.

Ambrosius Offic. c. 38. Aug. in ps. 125. 109. in i. m. pag. 350.

Apoc. c. 41. v. 19.

Fundam. ta eleemosynarum

r. Libertas m. lites m. Præcedit

Ioannes
Alexandri-
nus ab ele-
mosyna-
nis voca-
tus;

illis consideranda proponitur. Ioannes ab eleemosynâ nomen Eleemosynarii sortitus, quotidie plures quàm septem millia & quingentos pauperum aluit. Quâvis hebdomade bis terve ad ægros revisit, duplici nomine misericors, qui & egenis & ægrotis le totum impendit. Ne autem hominibus plebeis, aut dandæ stipi vel minima subtraheretur, severe vetuit, à suis famulis quidquam muneris accipi. Quonia ignis, ajebat; domos accipientium munera consumet. Ex tunc, ait Leontius, per gratiam Dei abundaverunt domus eorum, adeo ut quidam salarii sui augmentum ultro respuerent. Dic quibus, in terris sunt alæ illæ aut curiæ, quæ se muneribus capi, quæ pretio se deliniri & corrupti non sinant?

*Res rara in terris nigroque similis a cygno,
— alboque similis a corvo.*

Non solum has munerum corruptelas sustulit Ioannes, sed & modum reperit, quo singulis hebdomadibus adiri posset ab omnibus, ne vel pauperimus aures & opem antistitis sibi defuisse conquereretur. Hinc quadam die, cum ex more se publico commississet, & horis aliquot perdidisset, si quis afflictorum supplicia imploraret, ubi nemo quidquam petiit, mœstus & humentibus oculis recessit. Mœroris causam à Sophronio interrogatus respondit: *Hodiernam diem perdi, quia, qui beneficium peteret neminem habuit.*

Altera gemma, Sapphirus. *Fiducia summa* hic designatur. Dicere solebat Ioannes: Si ex omnibus orbis partibus in unam hanc urbem Alexandrinam omne hominum genus conflueret, divinæ providentiæ ac largitatis thesauros non exhaurirent. Superflerit semper quod aliis atque aliis impenderemus. Non igitur multitudo pauperum largitiones doctas faciat adstridiores. Non deerit unquam quod demus, modò demus liberaliter. Cumque famuli querebantur, ad publicas rogationes venire etiam homines non decen ter solum, sed & eleganter vestitos; Ioannes cetera mitissimus, ad has querelas objurgans ac atroci oculo, & voce severâ: Si quidem, inquit, humilis Ioannes, imò Christi dispensatores esse vultis, scitote animo simplici & sine calliditate obediendum Christo, qui ita præcipit: *Omni petenti se da.* Quòd si turbam inopum feruari curiosius velitis, nec Deus, sed humilis Ioannes hominum tam curiosorum ministerio indiget. Si enim quæ largimur, aut mea essent, aut mecum nata, vel certe in alium orbem hinc asportanda, pecuniam fortassis custodiâ paullulò arctiore coercerem. At ego non mea, sed quæ Dei sunt, distribuo: divinis igitur præceptis hac in re parendum. Sin autem vestra diffidentia puter, majorem fore pauperum quàm sportularum numerum, ego tam modicam & pusillam fidem probare non possum, mulò minus sectari. Dissidat Deo, qui Dei liberalitatem ignorat.

Gemma tertia, Calcedonius, quo *Misericordia seu cælitum notitia* representatur. Ioannes, ut suos ad proliam largitatem exstimularet, narrationem ingressus: Cum, inquit, in Cypro agerem etiamnum juvenis annorum quindecim, nocte quadam virginem in fomis vidi supra humanum morem cultissimam, & splendore miro radiantem. Hæc ad lectulum meum consistens expergescit me. Ego territus quæsi: Vnde & quænam eslet, & quomodo huc ingredi ausa. At illa fronte oleaginatâ caput redumita, vultu hilari & subridens: Ego, inquit, sum prima filiarum summæ regis. Ergo celerin è in genua provolutus adoravi eam. Quæ denudò: Si me, ait, benevolam habueris, ad Imperatorem supremum te perducam; nemini tantum potestatis in eum, quantum mihi cœditur. Ergo eum cælo detraxi, & ut hominem indueret, atque homines morti addictos redimeret, persuasi. Et unâ cum dicto sese oculis subduxit. Ego spectatis fronte ac verbis virginis,

A Eleemosynam seu Misericordiam nihil visam credidi. Fidem fecerunt olivæ folia in sertum nexa. Mox igitur sumptis vestibus in templum abii summo mane. In viâ mendicus gelu rigens occurrit, cui vestimentum meum ex ovina pelle dedi, & apud me ipsum dixi: Hinc sciam, num species in quiete visâ fuerit vera. Sed antequam templum subirem (ita veritas amara) adfuit ignoti oris homo, qui centum aureos in manu meâ ingerens: Hæc frater, inquit, accipe, & prout vis, expende. Ego autem sublatus pæne gaudio, dum gratias, sed & ipsos aureos parò reddere, homo se oculis subtraxit. Ergo, inquam ego, verissimi fuerunt visus nocturni. Ex eo tempore frequentes eleemosynas dedi, sed & unâ cogitavi: Videamus, num promissis lætetur Deus, & reddat centuplum. Reverà reddidit. Sed me ipsum denique reprehendens: Desine, ajebant, benignitatem divinam velle periclitari. Non solum liberalissimus est Deus, sed & ipsa liberalitas, sed & ipsa veritas: *da, & dabitur vobis.*

§. II.

Gemma quarta, Smaragdus, quo *Commissio sine cæra* declaratur. Civis ad incitatus in domo sua furtis expilatâ, subsidium ab Ioanne Patriarchâ petiit. Ioannes virum miseratus, famulo, quem eleemosynis præfecerat, præcepit, daret ei quindecim auri libras. Famulus plus æquo sapiens & suggestu diaboli persuasus, sufficere censuit, si pro quindecim auri libris exhiberet quinque. Hæc humana fatuitas est, quæ sibi tum demum maxime videtur sapere, cum maxime desipit. Eodem die opulenta vidua Ioanni donat, submisso chirographo, quodque auri centum pondia. Admisit, sed unâ famulos accersens quæsit: Quot auri libras depauperato civi dedistis: at illi fronte perfrictâ: Quindecim, ajunt, prout iusseras. Mox & civem vocari iussit, qui libras quinque sibi datas sanctissime affirmavit. Hic Ioannes viduæ chirographum proferens: Insigniter, inquit, in meum & vestrum caput mentiti estis. Exquiret à vobis Deus decem illa centum pondia. Si namque vos quindecim auri libras dedissetis, ut iusseram, quindecim auri centum pondia recepissemus. Quod ut certissimum haberent, viduam accersens: Dic mea mater, inquit, dic candidè, num hoc ipsum, an plura Christo largiri voluisti? Mulier trepida: Sanctissime affirma, inquit, me scripsisse quindecim centum pondia. Cum verò scriptum hoc relegerem, decem delicta reperi. Ita divinæ voluntatis esse arbitrabar, non ultra quinque mittere. Feminâ dimissâ famuli jam aperitissimè rei ad Patriarchæ pedes provoluti, veniam gemini delicti, fraudis & mendacii, submississime rogârunt, polliciti, nil tale unquam in posterum facturos. Dedit veniam Patriarcha eleemosynis accensendam.

Gemma quinta, Sardonyx, quo *Accusatio sui* exprimitur. Adeo pauperes amavit Ioannes, ut etiam paupertatem veluti matrem sibi charissimam habuerit. Hinc cubiculum illius nullo peripetasmate vestitum, nihil præ se tulit ornamenti, lectulus vilis & operimento longè viliori, & quidem lacero tectus, conjunctissimam Patriarchæ paupertatem esse testabatur. Nihil hic serico, nihil holoserico, nihil ebori aut auro loci fuerat. Hoc ubi civis opulentus audivit, vestem, stragulam, quæ triginta sex philippeorum æstimabatur, dono misit, & unâ petiit, dignaretur sui meminisse, & eâ veste uti. Ioannes, ne viri preces aspernaretur, ad proximam quietem operimentum illud admisit, sed nocte pæne torâ secum litigans: Quid quæso, ajebat, de te spargeretur fama? En, dicent, humilis Ioannes (hoc sibi nomen dare solitus) pallio triginta sex philippeorum tegitur, & Christi fratres moriuntur frigore. Quanti sunt modò, qui gelu torpent, & dentibus crepitant, quorû congelati pedes adherent ferro? quanti sunt,

4. Cōmissio sine cæra
Ejus libralitas.

5. Accusatio sui
Paupertatem veluti matrem sibi charissimam habuit.

In famulos objurgans;

3. Misericordia, seu cælitum notitia.
Ioannis Alexandrini ad proliam largitatem stimulus.

funt modò, qui tegere dimidio malè teguntur, nec pedes possint exteudere, centonum inopiâ? Quot im-
piranti & incenati sub dio dormiunt, algi & fame cruci-
ati? Quot vellent latarari olerum foliis, quæ me-
culina evomit ad fimetum? Quot cuperent panem
garo aut decocto, tingere, quod meis cocis prolivies
est? Quot egrotorum id solam vini expeterent, quod
temerè in cellâ meâ effunditur? Quot peregrinorum
hac ipsâ horâ in hac ipsâ urbe hospitii excludi, & plu-
vius forsân madidi, miserè cubant in foro? Quot ino-
pes familiæ totis mensibus, aut annis, nec vinum, nec
carnes, nec oleum, nec pisces gustant? Quanti sunt,
quibus idem & unicum æstate ac hieme indumentum
est? Tu verò, mi humilis Ioannes, & nondum domini-
cum bibis & pretiosos pisces devoras, & in cubiculo
commoissimo stertis: insuper nunc etiam stragulo
triginta sex philippeorum te calefacis. Tu ita vivis, &
tamen cælum ambis? Cave aliquando audias, quod

*Luc. c. 16
v. 25.*

*Tunc enim,
ait Leontius,
quatuor ra-
ebanilla
(vires sum-
ca) philippo
vendebatur
sic 144.
pauperes
183 potue-
runt 36. phi-
lippis.*

*6. Erube-
scentia
sancta,*

*Ejus pud-
dor in ero-
gandis ele-
emosy-
nis & ad
eas exhor-
tatio,
a Idem Sin-
donites.*

*Matt. c. 19
v. 21.*

epulo ille. *Recepsi bona in vitâ tuâ; pauperes verò malè;*
nunc illi sciat, tu tormentis afficere. Benedictus ergo
Deus; humilis Ioannes nullam unquam deinceps
nocte, sub veste hac dormiet: satius est eam vendi, &
ducentos pane pauperes inde amicitari. Mane proximo
donatum tegumen venale iussit proponi. Quo com-
perto is ipse emit, qui prius donarat, & Patriarchæ
rursus obtulit. Cum iterum venale cerneret, emit ite-
rum, iterumque submisit dono, enixè rogans dignare-
tur illud in sui memoriam retinere. Cum autem ter-
tiò id factum esset, Ioannes gratulabundus: Videam-
us, inquit, quis nostrum quorum prior fatigetur, ego
vendendo, an emendo ille.

Hac ratione, inquit Leontius, opulentum civem il-
lum suaviter vindemiabat beatissimus Antistes, paul-
latim multa in pauperum usum auferens. Addit, hæc
pulchra & Christiana esse artificia, quibus divites, sed
avarè & immisericordes humaniter, nec aded inviti
spoliantur: sic enim animus illorum sensim ad melio-
ra ducitur. Ioannes Eleemosynarius harum artium pro-
fectò gnarus in pauperum usum omnia derivabat,
tantò acerbius seipsum accusans, quantò humanius
adjutos pauperes cupiebat.

Gemma sexta, Sardius, quo *Erubescencia sancta* de-
monstratur. Quamvis Ioannes eleemosynas innuere-
ras in egentium greges effuderit, nihilominus sanctis-
simum virum sic pudebat, quasi parcius dedisset. Nec
tantum ipse munificentia facia studiosissimus fuit, sed
& alios creberrimè propositis sanctorum exemplis
ad eandem exhortatus est. In cum finem res gestas
Divorū evolvens, de beato Serapione Sindonio hæc
legit. Tota Serapionis supellex, omnes illius divitiæ
fuerunt tunica, pallium, & euangeliorum codex. Ro-
gatus igitur stipem Serapion, cum aliud quod daret,
non haberet, pallium suum dedit. Paullò post occur-
rit alius, corpens frigore, huic tunicam sine multâ de-
liberatione exutum hilariter iniecit. Iamque ipse nu-
dus, humi confidens, voluit in globum complicatus, li-
bellum euangeliorum manu tenuit ac legit. Hunc præ-
tereuntium quidam interrogans: *Quis te tuis vestibus
spoliavit Abba? Serapion libellum manu protendens:
Iste, inquit. Perinde si dixisset: Evangelium vestitos
spoliavit, ut nudos æstiat. Sed brevi & ipsum et-
iam evangelium vendidit, ne decesent eleemosynæ,
quas pauperibus porrigeret. Discipulus Serapionis
cernens magistrum carere libro, Abba, inquit, evan-
gelium ubi est? Cui magister: Crede mihi, fili, ait,
illum ipsum, qui dixit mihi, vende omnia, quæ habes, & da
pauperibus, illum ipsum, inquam, vendidi, & illis dedi,*

A animum abijce. Ego quidem à fortunæ inops, quod
porrigam, non habeo. Sed en, meipsum do; vende
me, cui placet. Volenti non fit injuria. Venditus est, &
quidem Græcis histronibus, quos brevi tempore
Christianis sacris imbuit. Hæc ubi legisset Ioannes, in-
uberes lacrymas solutus, obstupuit tam effusum dan-
di studium in Serapione. Mox œconomos suos con-
vocans, & lecta sibi, eadem ipsis prælegens: O philo-
christi, ait, quid homini prodest sanctorum Patrum
actiones commemoranti, & nunquam imitanti? Mihi
credite, in hunc usque diem opinabar non spernen-
dam æris summam in pauperes erogasse: at nihil fe-
ci, nihil erogavi. Nondum tunicam, nondum vestes
meas omnes, nondum libros meos, heu nondum me-
ipsum vendidi, quod Serapion Sindonites fecit. En
sanctam viri erubescantiam, qui suas cum aliorum
eleemosynis comparans, se nihil dare ingemiscebat.

§. III.

Gemma septima, Chrysolitus, quo *Tolerantia con-*
victorum adumbratur. Qui liberalius stipem ef-
fundunt, in ora hominum abeunt, & sæpe conviciis
non levibus proscinduntur. Et horum quidem iudicio
habenas largitati nimium laxat, istorum opinione ni-
mium contrahit; alii eum non è suo dare suspican-
tur. In fabulas & sermones se mittit, qui sese totum in
pauperes profundit. Nihil hæc faciendi, & alto ani-
mo despicienda. Ioannes cuiquam eleemosynas peten-
ti decem nummos æreos dari præcepit. At istud visum
est mendicanti nimis exiguum. Propter eam homo ne-
farius contumelias & probra in os optimi Pontificis
jecit, illique palam maledixit. Famuli Ioannis ad inva-
dendum conviciatorem & probè contundendum pa-
ratissimi, jam manùs & pugnos expediebant. Sed re-
primens eos Patriarcha, & graviter objurgans: Sinite
eum, aiebat, loquatur quod vult. Ego jam annum ago
sexagesimum, injuriis convictum plurimis affeci, quas
ille beneficiis pensavit, & jam conviciolum in me ab
homine dictum non tolerem? Et ad œconomum ver-
sus: Tu inquit, totam crumenam ei porrige, ut quan-
tum placuerit, ipse accipiat, & errorem nostrum sic
corrige. Ita non eleemosynas tantum largissimè de-
dit, sed regestas pro eis contumelias patiensissimè tulit.

Gemma octava, Beryllus, quo *Constantia beneficen-*
tia commendatur. Ioanni quidam civium septem auri
libras & dimidium obtulit, sed unum atque unicum
submissis iteratione crebrâ genibus rogavit, filium
suum, quem reducem speraret ex Africa, Deo præci-
bus commendaret. Recepit hoc sese facturum Patriar-
cha, quod & fidelissimè præstitit: nam auro ad sacram
mensam reposito, statim super eo, ut Leontius loqui-
tur, synaxin fecit perfectam, Deum impensissimè ro-
gans, ut parenti filium salvum redderet & incolumè.
Post dies non multos filius moritur, & navis frangi-
tur, & quidquid inerat mercium, mari sepelitur. O pa-
rentem multò quàm afflictissimum! septem auri mar-
cas pro filij salute obtulit, sed filium nihilominus ami-
sit, navim & unâ merces omnes perdidit; fratrem
dumtaxat cladis nuntium recepit. Heu frustra spes
omnis, frustra fuerunt tam dites eleemosynæ. Hæc
omnia ex ordine relata sunt Ioanni, qui gravi tristitiâ
percutsus, extinctum præcipuè filium ingemuit. Iam-
que ignarus quid ageret, hoc unum reliqui habebat,
Deum precari, ut aliquid solatii moestissimo parenti
affunderet. Erubuit certè sanctissimus Patriarcha, tam
nihil suas preces evicisse apud Deum. Quare nec ad-
ire virum, nec eum ad se accersere sustinuit; hoc unum
ei dici curavit, nequaquam animum desponderet, om-
nia in orbe æquissimo Dei iudicio sic temperari, ut ni-
hil non cedat in nostram utilitatem, nobis etiam igno-
rantibus. Ita proborum constantiam exerceri, num in
adver-

adversis imperturbati gratias Deo meminisse norint. Nocte proximâ, erbus filio pater in somnis vidit Patriarchæ habitu dicentem sibi: Vt quid mœrore dissolveris? an non rogasti me, ut vitam filio tuo exorarem? En salvus est filius tuus; vivit, crede mihi: si diutius inter mortales egisset, homo impius evasisset. Iacturam navis ne sentias. Nam nisi aurum obtulisses in stipem, insuper & fratrem & omnes illius comites amisses. Surge igitur, & Deum lauda, qui fratrem tibi reddidit, & filium ad se assumpsit. Vbi ab hoc viso evigilavit, tristitiam pœne omnem absterfam sensit. Et mox Patriarcham accurrens, ad pedes illius accidit, narravitque, quid præteritâ nocte hausisset solatii. His auditis Patriarcha in amantissimas voces erumpens: Deus, inquit, ô misericordissime Deus, qui sperantes in te non deseris: qui hominum etiam vilissimorum preces exaudis, qui nullas eleemofynas finis esse indotas. Et conversus ad parentem: Tu verò, inquit, vir optime hanc gratiam non meis precibus, sed tuis eleemofynis adscribe, quas liberalissimus Deus nunquam vult carere præmio.

Fides viracissima.

Gemma nona, Topazius, quo *Fides viracissima* notatur. Audiit Ioannes adolescentem mortuis parentibus derelictum orphanum. Ejus tutores rem ita gestam Pontifici nararunt. Pater adolescentis in fatali lectulo jam morti proximus accersens filium: Esmorior, inquit, & decem auri libras relinquo. Tu verò, fili, dic, an malis hoc quiddid est auri capere in hæreditatem, an virginem Dei genitricem assumere in matrem? adolescens promptè ac liberè: Mi optime pater, ait, præ auro hanc matrem centies malo. Ita parens testamento dixit pauperes ex asse heredes, & filio nec obolum quidem reliquit. Hinc juvenis cum paupertate plurimum luctatur, nec tamen ædem Virginis matris deserit. Hæc audiens Ioannes bonâ fide narrari, mox tabellionem accitum jussit in vetustis membranâ, prisco charactere, diluto atramento scribi testamentum cuiusdam Teopenti hominis, se autem & juvenis parentem nominari consobrinos. His confectis, inquit, juvenem adi, scriptum monstra & dic. Cum Patriarchæ cognatus sis, cave genus tuum dedecores egestate. Quare has illi membranâs exhibe interim ego causâ tuâ non deero. Ritè omnia quæ iustus fuerat, perfecit tabellio. Ita juvenis cum membranâ veteri ad Patriarcham adductus, ab eo ut consolabini filius humanissimè exceptus, & simul eâ pecuniâ summâ donatus est, ut honestissimum contraxerit matrimonium. Hunc dandi modum excogitavit Ioannes ut juvenis sine grandi verecundiâ plurimum posset accipere, & simul humana doceretur consternatio neminem in Deo sperantem desereri. *Quoniam Deus non derelinquit præsumentes de se.*

Indit. c. 6. v. 15.

§. IV.

Gemma decima, Chrysoptasus, quo *Spes firmissima* indicatur. Quem admodum Iobi, ita & Ioannis spes firma in Deum rebus adversis explorata est. Nam sanctissimo Patriarchæ in mari Adriatico tredecim naves naufragio perierunt, quarum singulæ præter vestes & pecuniâ, decem milia modiorum frumenti vixerant. Iactura hæc triginta quatuor auri cētumpondiis aestimabatur. Navæ qui evaserant, vix Alexandriam ingressi, quamprimùm ad templum velut ad asylum cōfugerunt. His Patriarcha chirographum suum misit in hæc verba consignatum: *Dominus dedit, Dominus, ut voluit, absulit: sicut Domino placuit, ita factum est: sit nomen Domini benedictum.* Exite, fratres, nil malè veni. Dominus sollicitus erit de craftino. Die altero venerunt qui Patriarcham solarerent propter tot pavium tam grandem iacturam. At consolatores fuos ille præ-

10. Spes firmissima.

Ioannis Alexandri in adversis spes firmissima.

Iob. c. 1. v. 21.

occupans. Nequaquam, ô filii, ait, ob amissas naves tristeminii. Nam, credite mihi, humilis Ioannes in culpa est. Censebam ego me multum eleemofynarum dare, hinc extollebam animum. Ideo iustissimus Deus hæc in nos permisit. Huic ulceri hoc congruit malagma. Discamus in re nullâ nos efferre. Verumtamen, fratres, etiamnum est ille ipse Deus, qui Iobo valitudinem & amissa omnia restituit, is etiam egestatem nostram solabitur: speremus in Domino, & promissis ejus fidamus. Ita consolatores ipsi, majori solatio quam attulerant, affecti sunt. Nec multum temporis abiit, cum benignissimus Deus acceptum damnûm geminato proventu resarsit. Nemini quidquam eleemofynarum perit, spes non confundit, quis enim speravit in Domino, & confusus est.

Gemma undecima, Hyacinthus, quo *Emulatio sancta* ostenditur. Si quam Ioannes audiisset in eleemofynas pronum, mox optimâ æmulatione accensus illum ipsum ad se vocans & familiarissimè interrogans: Quæso te, agebat, quâ ratione istam de pauperibus bene merendi voluntatem hausisti; num ipse tibi vim intulisti, an eò naturâ & sponte tuâ duceris? Quorundam verecundiâ tegebat, quod quærebatur: alii candidè ac ingenue, quod res erat, fatebantur. Fuit inter hos, qui sincerè diceret: Venerabilis Pater, ego parum boni facio, nec multum stipis largior; in eam autem consuetudinem sic veni. Homo eram rigidus & immisericos, sed damno meo ceppi sapere. Nam ea me cogitatio sæpius fatigavit: si dares eleemofynas, divina liberalitas id abundè rependeret. Statui ergo diebus singulis quinque nummos æreos egenis dare. Vix istud ortus sum facere, cum fatanas tragulam injiciens hæc talia suggestit: Quid familiam ære spoliâs? hoc pretio panis, hoc olus, aut carniûm aliquid emi potuisset. Ita coacta pertexere destiti, non aliter ac si offam è faucibus filiorum raperem. Non tamen mihi hoc placere potuit. Nam vidi evidentè à tenacitatis vitio me vici. Quapropter famulo meo dixi: Me nesciente singulis diebus quinque nummos æreos furare, & egenis tribue. Nam ego trapezitâ sum Domini. Famulus in hanc rem industrius paullatim cepit furari decem nummos, quos optimâ fide pauperibus dedit. Cum autem animadveret magis ac magis rem familiarem augeri, cepit jam etiam liberalitè de meo in usus pauperum sublegere. Ego admiratus rei domesticæ insolita profus incrementa: Profectò, inquam, quinque nummi facultates nostras non minuunt, sed augent incredibiliter. Tu ergo des in posterum decem: Ad ista famulus subridens: Domine, inquit, furtis tuis feliciter precare: nam audacior fur sum ac putes. Vt scias herè vix hodiè que panis in cenam esset, ni largius egenis dedissemus; si ullus furum sanctus est, ego sum. Et unâ factus est, quantum expendisset me ignorâte. Hoc servi mei tam benefico ingenio in eam consuetudinem adductus sum, ut inopiæ alienæ jam libentissimè subveniam. His mirificè delectatus Patriarcha, & ad sanctam æmulationem impulsus: Crede, mihi, ait, in rebus gestis Patrum admiranda legi, tale aliquid legisse vel audisse non memini.

Gemma duodecima, Amethystus, quo *Finis felicissimus* indicatur. Ioannes jam maturus cælo testamentum holographum conscripsit, hoc modo.

Ioannes servus, Dei gratiâ sacerdos. Tibi, D E V S, gratias ago, quòd me moriente non nisi tremissis unis supersit. Cum ungerer in Episcopum Ecclesiæ Alexandriæ, octoginta circiter auri centumpondia inveni, pecuniâ ab amicis collectancam innumeram accepi. Quia verò hæc omnia Dei sunt, supremi Regis, non distuli, quæ Dei erant, Deo dare. Vnde hunc ipsum, qui remanet, tremissem, his dari jubeo, quibus ut Deo benefacere studui.

12. finis felicissimus.

Ejus testamentum;

Hoc testamentariæ tabellæ præfulis, qui non solum innumerabilem argenti & auri copiam in egenos sparfit, sed insuper tot illis domos, tot xenodochia, nosocomia, cœnobîa, geronomîa è fundamentis eduxit. Non malè dixerimus, sibi aliisque cælum ædificavit. Sed

Virgil. l. 1. Ante diem clauso componet vesper olympo,
Aeneid. circa med.
Ecclesi. c. 44. v. 10. & 14.
quàm omnes Patriarchæ Ioannis eleemosynas enatrem. Hi sunt viri misericordie, quorum pietates non defuerunt. Corpora ipsorum in pace sepulta sunt, & nomen eorum vivit in generationem & generationem. Quod jam in funere Ioannis coepit elucescere. Nam eo loco, ubi sepeliendus fuit, duorum Episcoporum cadavera iacebant. Cùmque sanctissimus Patriarcha ad latus eorum tertius esset apponendus, duo Episcopi jam pridem mortui cesserunt loco, & honoris causâ Ioannem receperunt medium. Quo miraculo satis testati sunt, quanti esset in Dei oculis hic vero nomine Eleemosynarius. Miraculi testes, populus Alexandrinus, qui ad supremos honores sui præfulis affluerat. Ipso autem die quo Ioannes mortem obiit, visus est à duobus religiosissimis viris Alexandriæ ab ingenti turbâ pauperum, qui omnes oleæ ramos præferrent manu, deduci à virgine oleagino ferto redimitâ, quæ radiis solem superaret, excipi & introduci ad summum Imperatorem, uti ea juveni promiscet se facturam. Sed & ossa Ioannis in tumulo locata, oleo fluxerunt ad restaurandam plurimorum sanitatem. Diceres; mare olei effudit Patriarcha in tot pauperum greges, quos suis eleemosynis epuivit. Idcirco eleemosynas

Et mors felicissima.

Ecclesi. c. 31. v. 10. & 11.
illius enarrabit omnis Ecclesia sanctorum: & erit illi gloria eterna.

Bernardi dictum repeto: *Cassio in juventute, Patricius in ubertate, Largitas in paupertate, martyrium est sine sanguine.* Coniuncta hæc habuit Ioannes; duodecim gemmis, quas nominavi, ornatus fuit; nitidissimum misericordiæ speculum effulgit. Hoc speculum, quæso, in omni domo appendatur quotidie inspiciendum. His gemmis duodecim, ô Christiani, ambas manus & omnes digitos & ipsam frontem vestiamus. Tanti viri æmulatione accendamus, & illud ereberrimè cogitemus, quod in discipulo suo Zachariæ diacono dixit. Viderat Ioannes pauperi stipem poscenti à Zachariâ, cùm aliud ad manus non esset, cruculam dari argenteam. Factum Ioanni mirificè placuit, & mox ad diaconum: Zacharia, inquit, esto misericors, & nec in vitâ nec in morte deerit tibi Deus. His ego verbis conceptissimis omnes, qui hæc lecturi, aut legentes audituri, sed & eorum & singulos compello. Esto misericors, & nec in vitâ, nec in morte deerit tibi Deus, illud in clausulam appono: pecuniæ, quas retines, pecuniæ sunt; cùm in egenos tribuis, gratia sunt, gloria sunt, cælestes thesauri sunt.

Pecuniæ in egenos distributa sunt cælestes thesauri.

G A P V T VII.

Elisabetha Thuringiæ Princeps illustrissima in erogandis Eleemosynis idea; pauperum mater.

Parte i. c. 6. Gazophyl.
Ecclesi. c. 11. v. 1.
ECCLESIASTES consilium, jam supra explicatum, suggerens: *Mitte, inquit, panem tuum super transeuntes aquas: quia post tempora multa invenies illum.* In agrum, quem uberes aquæ irrigant, semen tuum ejice, & segetem recipies copiosam. Interpretatur Ecclesiastes: sicut enim qui super irrigua seminat, sementis fructum expectat: ita qui largitur egentibus, non ferit feminis granum, sed panem ipsum ingenti scenore recipiendum.

Verùm alia non minùs comoda explicatio est sententiæ. Committe panes tuos navibus, ut illos per maria transportes, & suo tempore pro panibus recipias aurum. Hæc navis sunt pauperum manus. Nam quemadmodum navigiis pretii minoris merces in alias terras exportantur, ut cum pretiosioribus commutentur: ita egenorû manibus panis, pecunia, vestis, & quidquid harum mercium est, in cælum deferuntur, ut illarum vicem aurum & gemmæ recipiantur. Hoc genus mercaturæ Christus juveni suadens: *Omnia, inquit, quaecumque habes vende, & da pauperibus, & habebis thesaurum in cælo.* Pauperes velut naves stipe onera, & in cælum devehent sibi commissa thesauris certissimis mutanda. Hæc navigia naufragiorum sunt securissima, numquam non salvis mercibus appellunt portum. Tutissimam navigationem istam Chrylostomus commendans: *Omnia, inquit, faciamus, ne alibi simus egeni. Nam que utilitas, in alienâ regione: multas divitias relinquere, in patriâ necessariis carere? Itaque oro festinemus, dum adhuc tempus est: Securè illuc transferimus, & in thesauro in-depradabili reponimus, quaecumque per pauperum manus præmittimus.*

Id certè sedulo fecerunt, quicumque sibi sapere voluerunt. Hinc Iobi, hinc Ioannes Eleemosynarii, quos patres pauperum rectè dixeris. Hinc Lydwine, hinc Elisabethæ, quas pauperum matres non immeritò appellaris. Quia verò de Iobo, quia de Ioanne Eleemosynario, pauperum non solum patrono, sed & patre diximus, jungamus illi matrem pauperum Elisabetham, & illius in egenos liberalitatem proprius inspiciamus.

§. I.

ELISABETHA ANDRÆ Pannonum Regis filia, Ludovici, qui Thuringiæ & Hassiæ Landgravius, coniux, à primis annis in egenos non prona solum, sed effusa fuit, quia ab infantia crevit cum illâ miseratio. Nam etiamnum infantula maioribus, quàm pro ætate, curis fuit dedita, & cælo affixa. Hinc victu non tantum sobrio vitam toleravit, sed & in cultu corporis eam modestiam adhibuit, quam nemo nisi sanctus invideret. Muliebrem mundum rata pudicitiam esse, virtute semper quàm veste fuit conspectior.

Venerant à patre Elisabethæ Legati, cùm Ludovicus maritus ad illam vilius vestitam: *Doleo, ait, foror, tibi ad proceres tuorum popularisque proditura non esse vestem lautiorē. Deus, ait illa, aspirabit decorem.* Factum. Illis ipsis diebus Elisabetha ad mæsam maximâ nobilitate frequentatam vocabatur. Iamque eunti in ipsis gradibus per quos ad triclinium erat descendendum, ultimæ sortis mendicus obstitit, qui Regiæ openi implorabat. Nec tempus, ait illa, nec res est, quantum tibi in præfens largiar. Vehementius & magis clamoribus urgenti pallium quo tegebatur, nobile ac regium projecit. Mendicus pretiosam stipem continuo tollit, & oculis se subducit. Convivis inde præstolantibus, vapifer principi renuntiat occupatam cum mendicabulo dominam, superiorem illi vestem porrexisset. Ludovicus ad conjugem non sine stomacho regressus: *Ecquando tandem, inquit, ad prandium es ventura? & tibi pallium est, quo uti soles? Illa, paratam se venire; pallium illic è clavo suspensum esse. Intellectum est luculento prodigio eam vestem à Christo acceptam & repositam.*

Porro Elisabetha, absente viro, id unum egit, ut omne studium in egenes Christi greges conferret, haud ignara, Deum sibi omnino præstita interpretari, quæcumque miseris præstitisset. Nullum illi comitatum tyrmis pauperum gloriosiore credidit, quibus etiam ancillari pro magnifico habuit; leproforum abo-